

Prat och propaganda

Läser man de ryska statsledarnas tal i Asien fullständigt — vi har fått en del av dem översatta i obesuret skick — blir intrycket än mera fantastiskt än publicerade citat och referat låter förmoda. Slappa skämt, lögnaktiga anklagelser, sludrande vänskapsförsäkringar framkastas i brokig växling; man påminns om upprymda och uttrötta skåltalare, som inte har klart för sig vad de säga, utan hämningslöst vacklar från blamage till blamage. Gemytligheten — liksom den otyglade fräckheten Chrustjjevs specialitet — tar sig de mest bisarra former; en gång meddelar Chrustjjevt att han just "grälat med Nikolaj Alexandrovitj (Bulganin) om det var lördag eller söndag i dag", en annan gång säger han ursäktande att "talare är som fyllerister och vet inte hur länge de håller på". Men det är möjligt att även förvirringen och trivialiteten är medvetet använda propagandakonster, att de avser att övertyga om talarnas ärlighet och spontanitet. Säkert är att de värsta fraserna enligt Pravda hälsas med "allmänt skratt" eller "livlig rörelse i salen"; den totala bristen på hållning och värdighet kanske både roar och fångslar.

Här är Chrustjjevs överblick av fyrtio års historia (Bombay 26 november):

Eftersom tsarmakten i Ryssland i så hög grad rutnat ned, skedde oktoberomvälvningen nästan utan blodsutgjutelse. Men efteråt sa man åt oss — inte direkt bokstavigt med ord naturligtvis och utan att det togs till protokollet, men genom sina handlingar: Hur kan det här komma sig, på vilken grund har Sovjetstaten uppkommit? Med vilken rätt har arbetarna och bönderna tagit makten i sina händer? Man inte bara sa det, man kastade också sina arméer mot den unga Sovjetstaten. De franska interventionisterna steg i land i Odessa, engelsmännen i Arkangelsk och amerikanerna i Vladivostok, och efter dem drog också japanerna dit. Hur detta slutade känner alla väl till. Ockupanternas trupper sopades bort av Sovjetfolket på samma sätt som en god husmor sopar ut skräp ur sin stuga. Men detta behagade föga en del herrar. De önskade en

upprepning och organiserade det andra världskriget. De kastade mot SSSR Hitlertysklands stora väpnade styrkor.

Hur detta slutade känner också alla väl till. Sovjetunionen krossade på nytt sina fiender. Och under krigets gång inte endast inte försvagades SSSR, utan förvärvade sig än större styrka. (Applåder.) Nu har Sovjetfolket läkt såren som kriget åstadkom, återupprättat sin förödda hushållning, med framgång uppfyllt den första femårsplanen efter kriget och är just nu i färd med att fullgöra uppfyllandet av den andra femårsplanen efter kriget. Vårt land utvecklas med stormsteg och står i den friskaste blomning.

Sedan fortsatte Chrustjjevt med att tala om hur fienderna blivit missnöjda över Rysslands återhämtning och hur ryssarna på allt sätt sökte lugna och blidka dem, bland annat genom att söka ordna fri samfärdsel mellan kapitalismens och kommunismens stater: "Ni känner säkerligen till den bibliska legenden om Noaks ark. När Noak utvalde djuren till sin ark tog han sju par vartdera av de rena och två par vartdera av de orena djuren. Jag kan säga er att till oss har mest orena kommit resande, men vi har tagit emot dem utan fruktan." Rysslands arbete för fredlig sammanlevnad hade emellertid i stort sett varit fruktlöst, förklarade Chrustjjevt:

Mycket små, snarast mikroskopiska framgångar i detta avseende hade vi som resultat av mötena i Genève. Nyligen avslutades de fyra makternas utrikesministermöte. Det gav inte de resultat som man hade kunnat räkna med. Men vi är inte särskilt bedrövade över det. Det är tydligt att tiden ännu inte var mogen. Frågan var ännu inte mogen för avgörande. Och våra motparter hade inte avstått från tanken att föra överläggningar med oss från den s. k. styrkans position. Jag måste ännu en gång öppet säga ifrån: Den som kommer för att samtala med oss ur "styrkans position" kommer ingen vart.

Till denna exposé knöts de vanliga deklARATIONERNA om att Ryssland höll på sitt program och att kommunismen slutligt skulle segra; även den berömda liknelsen om kräftan fick än en gång göra tjänst. "Vi säger

till de herrar som väntar att Sovjetunionen skall ändra sitt politiska program: Vänta tills kräftan visslar! Och ni vet ju själva när kräftan visslar."

I senare tal har Chrustjjevt angripit de tidningar som avslöjat hans lögn. "Det är för sådana här tal som en del borgerliga journalister inte tycker om mig. Men jag kommer att säga sanningen så länge hjärtat slår i bröstet. Outfröttligt kommer jag att säga sanningen och att egga människorna mot lögnen" (Taunggyi i Burma 6 december). Till hetsen mot västmakterna — såsom på en gång kolonialmakter och krigiska kapitaliststater — kommer betonandet av Rysslands oskuld: "Vi har aldrig påtvingat andra länder våra idéer, vårt sätt att leva, som en del regeringar har till vana att göra" (Kalkutta 30 november).

Propagandaoffensiven i Asien motsvaras av en agitation i den ryska pressen. Chrustjjevs nyss berörda tema om Rysslands aktning för fria nationer utvecklas ytterligare i en Pravdaartikel av de svenska riksdagsmännen värd, letten Latsis, ordförande i Sovjets nationalråd: "Sovjetmakten är", skriver han efter Lenin, "en miljon gånger mer demokratisk än den mest demokratiska borgerliga republik... Ett klart exempel på nationell pånyttfödelse är de lettiska, litauiska och estniska folkens öde, sedan de efter det andra världskriget inträdde i Sovjetunionens stora folkfamilj... Efter Sovjetmaktens upprättande i Lettland, Litauen och Estland erhöi deras folk obegränsade möjligheter till fri och allsidig nationell utveckling." Samtidigt proklamerar Pravda skärpt ideologisk kamp och ökar i skilda former den konkreta hetspropagandan mot demokratierna.

Är den ryska propagandans taktik, att växla mellan öppen aggressivitet och falsk välvilja, effektiv? Under den senaste tiden har den sannolikt i huvudsak varit framgångsrik. Vänlighetsoffensiven i samband med sommarens Genèvemöte förmådde många politiker och tidningar att tala om en harmoni inom räckhåll; ett av de svagaste kärilen, vår utrikesminister, kunde strax inför det andra, totalt misslyckade Genèvemötet angripa dem som inte helhjärtat trodde på den nya andan. En del av den optimism och illusionism som ryssarna så lätt skapade i somras sitter kvar, även sedan de beträtt den öppna aggressivitetens linje. Hårtill kommer att oenighet framkallas inom demokratierna; i USA grålar man om ansvaret för sommarens naiviteter. Om ryssarna än en gång företer den gemytliga uppsynen, kommer många att ta den på allvar, och det är svårt för realisterna att genom kallsinne ge sig skenet av omedgörlighet. Det gamla ordet att världen vill bedragas har sällan varit så tillämpligt som inför de ryska diktatorernas konster.